ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ
της 23ης Μαρτίου 1995 *

I. Η κύρια δίκη — Τα προδικαστικά ερωτήματα

1. Τον Μάρτιο του 1987, η εταιρία Thyssen Haniel Logistic GmbH (στο εξής: Thyssen) κατέθεσε διασάφηση η οποία αφορούσε στην εισαγωγή ορισμένων εμπορευμάτων προερχομένων από αποθήκη τελωνειακής αποταμιεύσεως και περιγραφομένων ως «Amino Acid AA Mixture Peco» (αποστειρωμένο μείγμα διαφόρων αμινοξέων, υπό μορφή σκόνης και σε συγκεκριμένες δόσεις, για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις). Τα εμπορεύματα δηλώθηκαν από την Thyssen ως «φάρμακα μη συσκευασμένα για τη λιανική πώληση», υπαγόμενα στον κωδικό αριθμό 3003 290 90 του γερμανικού δασμολογίου (διάκριση 30.03 Α ΙΙ β του κοινού δασμολογίου) [1]. Όμως, το Hauptzollamt του Αμβούργου-St. Annen (στο εξής: Hauptzollamt) χαρακτήρισε τα εμπορεύματα ως «άλλα παρασκευάσματα διατροφής», υπαγόμενα στην κλάση 21.07 του κοινού δασμολογίου και καθόρισε τον οφειλόμενο δασμό βάσει της κατατάξεως αυτής. Το Finanzgericht του Αμβούργου, ενώπιον του οποίου προσέφυγε η Thyssen, έκανε δεκτή την προσφυγή της, κρίνοντας ότι τα επίμαχα εμπορεύματα υπάγονται πράγματι στην διάκριση 30.03 Α ΙΙ β του κοινού δασμολογίου. Κατόπιν αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε το Hauptzollamt, της υποθέσεως επελήφθη το Bundesfinanzhof, το οποίο, διστάζοντας ως προς την ερμηνεία των κρίσιμων κλάσεων του κοινού δασμολογίου, ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί του εκκρεμούντος ενώπιόν του ενδίκου μέσου και υπέβαλε στο Δικαστήριο, με τη διάταξή του της 19ης Οκτωβρίου 1993, τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το κοινό δασμολόγιο (1987) την έννοια ότι η κλάση 30.03 (συγκεκριμένα η διάκριση 30.03 Α ΙΙ β) περιλαμβάνει στα "φάρμακα" προϊόντα όπως αποστειρωμένα μείγματα αμινοξέων, υπό μορφή σκόνης και σε συγκεκριμένες δόσεις, για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως: Έχει την έννοια το κοινό δασμολόγιο (1987) ότι εμπορεύματα όπως τα αναφερόμενα στο πρώτο ερώτημα, υπάγονται στην κλάση 21.07 ως "άλλα παρασκευάσματα διατροφής;"»

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ελληνική.

1 — Οι αριθμοί των κλάσεων και διακρίσεων παραπέμπουν στο κοινό δασμολόγιο, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο καταθέσεως της διασαφήσεως: Βλ. παράρτημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 3618/86 του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1986, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 3331/85, τροποποιητικού του κανονισμού (ΕΟΚ) 950/68 περί του κοινού δασμολογίου (ΕΕ L 345 της 8ης Δεκεμβρίου 1986, σ. 1).

II. Οι κρίσιμες κλάσεις του κοινού δασμολογίου — Τα γεννώμενα ζητήματα

2. Το κεφάλαιο 21 του κοινού δασμολογίου τιτλοφορείται «Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής» και περιλαμβάνει τις κλάσεις 21.02 [«Εκχυλίσματα ή συμπυκνωμένα αποστάγματα καφέ, τσαγιού ή ματέ και παρασκευάσματα με βάση τα εκχυλίσματα ή τα αποστάγματα αυτά. Κιχώριο (ραδίκι) καβουρντισμένο και άλλα καβουρντισμένα υποκατάστατα του καφέ και τα εκχυλίσματά τους»], 21.03 («Αλεύρι από σινάπι και μουστάρδα παρασκευασμένη»), 21.04 («Σάλτσες. Μπαχαρικά και καρυκεύματα, σύνθετα»), 21.05 («Παρασκευάσματα για σούπες και ζωμούς από χορταρικά ή κρέας. Σούπες και ζωμοί από χορταρικά ή κρέας, παρασκευασμένα. Παρασκευάσματα διατροφής σύνθετα, ομογενοποιημένα»), 21.06 («Ζύμες φυσικές, ενεργοί ή αδρανείς. Ζύμες τεχνητές παρασκευασμένες») και, τέλος, την κλάση 21.07 η οποία αφορά, κατά τη διατύπωσή της, σε «παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται ή δεν περιλαμβάνονται αλλού». Σύμφωνα με τις σημειώσεις που προηγούνται του κεφαλαίου 21 (σημείο 1, εδάφιο δ') δεν υπάγονται σ' αυτό, πλην άλλων, και οι «ζύμες που προσφέρονται ως φάρμακα και τα άλλα προϊόντα της κλάσης 30.03».

3. Το κεφάλαιο 30 του κοινού δασμολογίου, τιτλοφορούμενο «Φαρμακευτικά προϊόντα» περιλαμβάνει, πλην άλλων, την κλάση 30.03, η οποία αφορά, κατά τη διατύπωσή της, σε «Φάρμακα για την ιατρική επί του ανθρώπου ή την κτηνιατρική». Στη διάκριση 30.03 Α υπάγονται, ειδικότερα, φάρμακα «μη συσκευασμένα για τη λιανική πώληση: Ι. που περιέχουν ιώδιο ή συνθέσεις του ιωδίου. ΙΙ. Άλλα: (α) που περιέχουν πενικιλίνη, στρεπτομυκίνη ή παράγωγα των προϊόντων αυτών: 1. που περιέχουν πενικιλίνη ή παράγωγα αυτής. 2. Άλλα (β) Μη κατονομαζόμενα». Σύμφωνα με τις σημειώσεις που προηγούνται του κεφαλαίου 30 (σημείο 1), ο όρος «φάρμακα», υπό την έννοια της κλάσεως 30.03, πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται: «(α) Στα προϊόντα που έχουν αναμειχθεί για θεραπευτικές ή προφυλακτικές χρήσεις· (β) Στα μη αναμειγμένα προϊόντα, κατάλληλα για τις ίδιες χρήσεις, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για τη λιανική πώληση, για θεραπευτικές ή προφυλακτικές χρήσεις». Στις ίδιες σημειώσεις ρητά διευκρινίζεται ότι η κλάση 30.03 δεν αναφέρεται «στα τρόφιμα ή στα ποτά (όπως: τα διαιτητικά τρόφιμα, τα εμπλουτισμένα τρόφιμα, τα τρόφιμα για διαβητικούς, τα "τονωτικά" ποτά, τα μεταλλικά νερά)».

4. Έχει ήδη αναφερθεί ότι η Thyssen, στη διασάφηση την οποία κατέθεσε, περιέγραψε το υπό δασμολόγηση προϊόν ως «αποστειρωμένο μείγμα διαφόρων αμινοξέων, υπό μορφή σκόνης και σε συγκεκριμένες δόσεις, για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις». Όπως συνάγεται από τα εκτιθέμενα στη διάταξη παραπομπής και τις γραπτές παρατηρήσεις τις οποίες κατέθεσαν τα μέρη στα πλαίσια της παρούσης διαδικασίας, το ζήτημα που ανέκυψε ως προς τη δασμολογική κατάταξη του παραπάνω προϊόντος εντοπίζεται στο ότι ενώ η Thyssen θεωρεί ως αποφασιστικής σημασίας κριτήριο για την κατάταξη αυτή το γεγονός ότι το επίμαχο μείγμα προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις,

χρησιμοποιημένων για τεχνητή θρέψη διά της παρεντερικής οδού, η τελωνειακή αρχή θεωρεί ότι εφόσον κατά τον χρόνο καταθέσεως της διασαφήσεως το μείγμα δεν αποτελούσε ακόμη τελειωμένο προϊόν χρησιμοποιούμενο για τεχνητή θρέψη, ούτε μπορούσε να θεωρηθεί μη τελειωμένο προϊόν με τον ίδιο προορισμό (εφόσον ήταν δυνατή, κατά την τελωνειακή αρχή πάντοτε, διαφορετική επεξεργασία του προς παραγωγή άλλου προϊόντος), το μείγμα αυτό έπρεπε, λαμβανομένης υπόψη της συστάσεώς του, να θεωρηθεί ως «παρασκεύασμα διατροφής». Αναφαίνονται έτσι τα κεντρικά ζητήματα της υπό κρίση υποθέσεως: (1) Για τη δασμολογική κατάταξη του επίμαχου προϊόντος πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η σύστασή του ή και η χρήση για την οποία προορίζεται; (2) Εάν ο προορισμός του προϊόντος αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για τη δασμολογική του κατάταξη, ποιά επιρροή ασκούν τα προβαλλόμενα από το Hauptzollamt περί του ότι κατά τον χρόνο της δασμολογήσεως ήταν δυνατές περισσότερες της μιάς χρήσεις του;

III. Απάντηση στα τεθέντα προδικαστικά ερωτήματα

5. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου [2], το αποφασιστικό κριτήριο για τη δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων πρέπει, γενικά, να αναζητείται, χάριν της ασφαλείας δικαίου και προς διευκόλυνση των ελέγχων, στα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά και ιδιότητες, όπως αυτά περιγράφονται στην οικεία κλάση του κοινού δασμολογίου και στις σημειώσεις επί των τμημάτων ή των κεφαλαίων. Όπως συνάγεται από τη μελέτη της νομολογίας που μόλις μνημόνευσα, ως «αντικειμενικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες» νοούνται, πρωτίστως, τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητες που συνδέονται προς τη σύσταση του προϊόντος [3], προς το στοιχείο δηλαδή εκείνο το οποίο είναι το κατ' εξοχήν υποκείμενο σε έλεγχο (ή επαλήθευση) κατά τη διαδικασία του εκτελωνισμού. Αναγνωρίζει εντούτοις η νομολογία του Δικαστηρίου ότι όταν ορισμένη κλάση του κοινού δασμολογίου ή οι σχετικές σημειώσεις αναφέρονται ρητώς σε άλλα, πλην των αναφερθέντων αμέσως ανωτέρω, κριτήρια, τα τελευταία αυτά επηρεάζουν τη δασμολογική κατάταξη του προϊόντος. Τέτοια κριτήρια μπορεί να είναι η μέθοδος κατασκευής του προϊόντος [4] αλλά και ο προορισμός του [5], ο οποίος, στην περίπτωση αυτή, ανάγεται σε αντικειμενικό κριτήριο για τη δασμολογική κατάταξη [6], αρκεί,

2 — Βλ., μεταξύ πολλών άλλων, τις αποφάσεις της 9ης Αυγούστου 1994, C-395/93, Neckermann Versand (Συλλογή 1994, σ. I-4027, σκέψη 5), της 31ης Μαρτίου 1992, C- 338/90, Hamlin Electronics (Συλλογή 1992, σ. I-2333, σκέψη 8), της 7ης Μαΐου 1991, C-120/90, Post (Συλλογή 1991, σ. I-2391, σκέψη 11), της 25ης Μαΐου 1989, 40/88, Weber (Συλλογή 1989, σ. 1395, σκέψη 13) και της 17ης Μαρτίου 1983, 175/82, Dinter (Συλλογή 1983, σ. 969, σκέψη 10).

3 — Βλ. π.χ. τη μνημονευθείσα ήδη απόφαση της 25ης Μαΐου 1989, 40/88, Weber, σκέψεις 19 και 20.

4 — Βλ. π.χ. τις αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1994, C-35/93, Develop Dr. Eisbein (Συλλογή 1994, σ. I-2655, σκέψη 18), και της 2ας Αυγούστου 1993, C-248/92, Jepsen Stahl (Συλλογή 1993, σ. I-4721, σκέψεις 9 και 10).

5 — Βλ. τις αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 1992, C-246/90, Parma (Συλλογή 1992, σ. I-3467, σκέψη 20), της 18ης Απριλίου 1991, C-219/89, WeserGold (Συλλογή 1991, σ. I-1895, σκέψη 9), και της 16ης Δεκεμβρίου 1976, 38/76, Industriemetall Luma (Συλλογή τόμος 1976, σ. 763, σκέψη 7), καθώς και την απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1972, 38/72, Van de Poll (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 341, σκέψεις 4 και 5). Πρβλ. επίσης την ήδη μνημονευθείσα απόφαση της 9ης Αυγούστου 1994, C-395/93, Neckermann Versand, σκέψεις 7 έως 9, καθώς και τις αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 1993, C-108/92, Astro-Med (Συλλογή 1993, σ. I-3797, σκέψη 8), της 4ης Δεκεμβρίου 1990, C-218/89, Shimadzu Europa (Συλλογή 1990, σ. I-4391 σκέψεις 10 επ.), και της 26ης Μαρτίου 1981, 114/80, Ritter (Συλλογή 1981, σ. 895, σκέψεις 7 έως 9).

6 — Βλ. τις αποφάσεις της 1ης Απριλίου 1993, C-256/91, Emsland-Stärke (Συλλογή 1993, σ. I-1857, σκέψη 16), και της 23ης Μαρτίου 1972, 36/71, Henck (Recueil 1972, σ. 187, σκέψη 4). Πρβλ. και την απόφαση της 8ης Μαΐου 1974, 183/73, Osram (Συλλογή τόμος 1974, σ. 265, σκέψη 5).

όπως έχει εμμέσως κριθεί [7] να αποτελεί συμφυή προς το εμπόρευμα ιδιότητα.

6. Η κλάση 21.07 του κοινού δασμολογίου («Παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται ή δεν περιλαμβάνονται αλλού») δεν παρέχει ορισμό της εννοίας «παρασκευάσματα διατροφής». Τέτοιος ορισμός δεν δίδεται ούτε στις σημειώσεις που προηγούνται του οικείου κεφαλαίου 21 [8], οι οποίες αποκλείουν, πάντως, από το πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 21, τις ζύμες που προσφέρονται ως φάρμακα καθώς και τα λοιπά προϊόντα της κλάσεως 30.03 (βλ. σημείο 1, εδάφιο δ', των ανωτέρω σημειώσεων). Εντούτοις, κατά τις επεξηγηματικές επί της ονοματολογίας σημειώσεις του Συμβουλίου Τελωνειακής Συνεργασίας (στο εξής: ΣΤΣ) επί της κλάσεως 21.07 [9], θεωρούνται «παρασκευάσματα διατροφής», υπό τον όρο ότι δεν υπάγονται σε άλλη κλάση, αφενός μεν (εδάφιο Α') τα παρασκευάσματα που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, είτε αυτούσια είτε κατόπιν επεξεργασίας, στην ανθρώπινη διατροφή, αφετέρου δε (εδάφιο Β') τα παρασκευάσματα τα οποία αποτελούνται ενόλω ή ενμέρει από ουσίες διατροφής και τα οποία χρησιμοποιούνται κατά την παρασκευή ποτών ή τροφίμων για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Ως παράδειγμα της δεύτερης αυτής κατηγορίας παρασκευασμάτων αναφέρουν οι επεξηγηματικές σημειώσεις μείγματα χημικών προϊόντων (π.χ. οργανικών οξέων) και τροφίμων (π.χ. αλεύρων ή σακχάρων), τα οποία προορίζονται να ενσωματωθούν σε άλλα παρασκευάσματα διατροφής είτε ως συστατικά των τελευταίων είτε ως βελτιωτικά ορισμένων από τα χαρακτηριστικά τους. Κατά την έννοια, επομένως, της κλάσεως 21.07 του κοινού δασμολογίου, ερμηνευομένης υπό το φώς των παραπάνω επεξηγηματικών σημειώσεων, προκειμένου να υπαχθεί ορισμένο παρασκεύασμα στην ενλόγω κλάση θα πρέπει μεν οπωσδήποτε να αποτελείται, ενόλω ή ενμέρει, από ουσίες διατροφής, θα πρέπει όμως, επί πλέον, να προορίζεται να χρησιμοποιηθεί στην ανθρώπινη διατροφή είτε αυτούσιο είτε έπειτα από επεξεργασία είτε, τέλος, έπειτα από την ενσωμάτωσή του σε άλλο παρασκεύασμα διατροφής, ως συστατικό του τελευταίου ή ως βελτιωτικό ορισμένων χαρακτηριστικών του.

7. Η κλάση 30.03 του κοινού δασμολογίου δεν περιέχει ορισμό της εννοίας «φάρμακα». Η χρήση, εντούτοις, της προθέσεως «για» («φάρμακα *για* την ιατρική επί του ανθρώπου ή την κτηνιατρική») καθιστά πρόδηλο, νομίζω, το γεγονός ότι ως κριτήριο για την καταρχήν υπαγωγή στην κλάση αυτή δεν υιοθετείται η σύνθεση του προϊόντος (η οποία ανακτά, εντούτοις, τη σημασία της για την κατάταξη στις επί μέ-

7 — Βλ. τις αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1986, 222/85, Kleiderwerke Hela Lampe (Συλλογή 1986, σ. 2449, σκέψη 15), και της 15ης Μαΐου 1986, 90/85, Mikx (Συλλογή 1986, σ. 1695, σκέψη 15). Πρβλ. και την απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 1990, C-228/89, Farfalla Flemming (Συλλογή 1990, σ. I-3387, σκέψεις 20 και 22).

8 — Ως προς τη σημασία των σημειώσεων που προηγούνται των κεφαλαίων του κοινού δασμολογίου, για την ερμηνεία των κλάσεων του κεφαλαίου, πρβλ., μεταξύ πολλών άλλων, τις αποφάσεις της 2ας Ιουνίου 1994, C-356/93, Techmeda (Συλλογή 1994, σ. I-2371, σκέψη 28) και της 19ης Μαΐου 1994, C-11/93, Siemens Nixdorf (Συλλογή 1994, σ. I-1945, σκέψη 12).

9 — Κατά πάγια νομολογία [βλ. π.χ. την ήδη μνημονευθείσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1994, C-11/93, Siemens Nixdorf, σκέψη 12, καθώς και τις αποφάσεις της 30ης Ιανουαρίου 1992, C-14/91, Sucresi (Συλλογή 1992, σ. I-441, σκέψη 10), της 18ης Σεπτεμβρίου 1990, C-265/89, Vismans Nederland (Συλλογή 1990, σ. I-3411, σκέψη 18), της 4ης Ιουλίου 1985, 167/84, Drünert (Συλλογή 1985, σ. 2235, σκέψη 14), και της 11ης Φεβρουαρίου 1982, 278/80, Chem-Tec (Συλλογή 1982, σ. 439, σκέψη 14)], οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ αποτελούν σημαντικό στοιχείο ερμηνείας του κοινού δασμολογίου. Το Δικαστήριο διευκρινίζει, πάντως, ότι εφόσον οι επεξηγηματικές αυτές σημειώσεις δεν είναι δεσμευτικές νομικώς, πρέπει ενδεχομένως να εξετάζεται αν το περιεχόμενό τους είναι σύμφωνο προς αυτές καθ' εαυτές τις διατάξεις του κοινού δασμολογίου και δεν τις τροποποιεί (βλ. ιδίως τη μνημονευθείσα ήδη απόφαση της 16ης Ιουνίου 1994, C-35/93, Develop Dr. Eisbein, σκέψη 21 και τις εκεί παραπομπές).

ρους διακρίσεις της κλάσεως) αλλά ο προορισμός του. Αυτό επιβεβαιώνεται και στις ήδη παρατεθείσες σημειώσεις (βλ. ανωτέρω, υπό 3) που προηγούνται του κεφαλαίου 30 του κοινού δασμολογίου, κατά τις οποίες (βλ. σημείο 1, εδάφια α'και β') ο όρος «φάρμακα» της κλάσεως 30.03 νοείται ως αναφερόμενος στα προϊόντα που έχουν αναμειχθεί *για* θεραπευτικές ή προφυλακτικές χρήσεις (*en vue* d' usages thérapeutiques ou prophylactiques, στο γαλλικό κείμενο) καθώς και στα μη αναμειγμένα προϊόντα, κατάλληλα για τις ίδιες χρήσεις, που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση, *για* θεραπευτικές ή προφυλακτικές χρήσεις. Τέλος, προς το γράμμα της κρίσιμης κλάσεως του κοινού δασμολογίου συνάδουν απολύτως και οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 30.03, κατά τις οποίες ως «φάρμακα» νοούνται τα προϊόντα, εσωτερικής ή εξωτερικής χρήσεως, τα οποία χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς *σκοπούς* στην ιατρική επί του ανθρώπου ή την κτηνιατρική, προς αντιμετώπιση ασθενειών [10].

8. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, δεν είναι δυνατόν να αμφισβητηθεί ότι ως «φάρμακα», υπό την έννοια της κλάσεως 30.03 του κοινού δασμολογίου, θα πρέπει οπωσδήποτε να θεωρηθούν τα παρασκευάσματα τα οποία χρησιμοποιούνται με σκοπό τη θεραπεία ή την πρόληψη συγκεκριμένων ασθενειών. Έχει άλλωστε κριθεί [11] ότι υπάγεται στην κλάση 30.04 του κοινού δασμολογίου [η οποία, υπό την μορφή την οποία είχε το κοινό δασμολόγιο το έτος 1990, αναφερόταν σε «φάρμακα (...) που αποτελούνται από προϊόντα αναμειγμένα ή μη αναμειγμένα, παρασκευασμένα για θεραπευτικούς ή προφυλακτικούς σκοπούς (...)»] παρασκεύασμα, που παρουσιάζει θεραπευτικά και, ιδίως, προληπτικά χαρακτηριστικά, σαφώς καθορισμένα, των οποίων το αποτέλεσμα επικεντρώνεται σε *συγκεκριμένες λειτουργίες* του ανθρώπινου οργανισμού. Νομίζω όμως ότι ως «φάρμακα», υπαγόμενα στην κλάση 30.03, θα πρέπει επίσης να θεωρηθούν και τα παρασκευάσματα τα οποία, χωρίς να αναπτύσσουν θεραπευτική ή προληπτική δράση έναντι ορισμένης ασθενείας αυτής καθεαυτήν, χρησιμοποιούνται στην ιατρική επιστήμη για την αντιμετώπιση συγκεκριμένης διαταραχής των λειτουργιών του οργανισμού, η οποία είτε αποτελεί επί μέρους σύμπτωμα ορισμένης ασθένειας είτε εκδηλώνεται εξ αφορμής της αγωγής που ακολουθείται για την θεραπεία ορισμένης ασθένειας. Η σειρά αυτή σκέψεων οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι παρασκεύασμα, χρησιμοποιούμενο για εγχύσεις, ως μέσο τεχνητής θρέψεως δια της παρεντερικής οδού, προς αντιμετώπιση της καταστάσεως που δημιουργείται όταν οι λειτουργίες του οργανισμού έχουν διαταραχθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε δεν είναι δυνατή η διατροφή του πάσχοντος διά της φυσιολογικής (δηλαδή της στοματικής) οδού, θα πρέπει να θεωρηθεί ως «φάρμακο», υπαγόμενο στην κλάση 30.03 του κοινού δασμολογίου, έστω

10 — Ο όρος «φάρμακα», υπό την έννοια της κλάσεως 30.03 του κοινού δασμολογίου, δεν συμπίπτει απολύτως προς τον όρο «φάρμακα», όπως αυτός χρησιμοποιείται στην οδηγία (ΕΟΚ) 65/65 του Συμβουλίου, της 26ης Ιανουαρίου 1965, περί της προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα (ΕΕ ειδ. εκδ. 13/001, σ. 25). Η απόκλιση ευρίσκει την εξήγησή της στους ειδικούς σκοπούς του τελευταίου αυτού κειμένου. Έχει, πράγματι, κριθεί [βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 30ης Νοεμβρίου 1983, 227/82, Van Bennekom (Συλλογή 1983, σ. 3883, σκέψεις 14 και 17), της 16ης Απριλίου 1991, C-112/89, Upjohn (Συλλογή 1991, σ. I-1703, σκέψη 16), και της 28ης Οκτωβρίου 1992, C-219/91, Ter Voort (Συλλογή 1992, σ. I-5485, σκέψη 16)] ότι η οδηγία 65/65, αποβλέποντας όχι μόνο στην εξάλειψη των εμποδίων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο των φαρμακευτικών ιδιοκατασκευασμάτων αλλά και στην επιτυχία του θεμελιώδους στόχου της προστασίας της δημόσιας υγείας, ορίζει (άρθρο 1, παράγραφος 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο) την έννοια «φάρμακο» κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάγονται σ' αυτήν αφενός μεν τα φάρμακα που έχουν πραγματικό θεραπευτικό ή προφυλακτικό αποτέλεσμα, αφετέρου δε και τα προϊόντα εκείνα που δεν είναι επαρκώς αποτελεσματικά ή που δεν έχουν τα αποτελέσματα εκείνα που οι καταναλωτές ευλόγως θα περίμεναν ενόψει του χαρακτηρισμού τους. Επιχειρείται έτσι η προστασία των καταναλωτών έναντι όχι μόνον των επιβλαβών ή τοξικών φαρμάκων αλλά και των διαφόρων προϊόντων που χρησιμοποιούνται αντί των ενδεδειγμένων φαρμάκων. Η κλάση 30.03 του κοινού δασμολογίου δεν θα πρέπει, αντιθέτως, να θεωρηθεί καλύπτουσα παρά μόνον τα προϊόντα που *προορίζονται πράγματι* για θεραπευτικές ή προφυλακτικές χρήσεις [(βλ. σχετικά και το σημείο 7 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Cl. Gulmann επί της υποθέσεως C-177/91, Bioforce (Συλλογή 1993, σ. I-45)].

11 — Βλ. απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 1993, C-177/91, Bioforce (Συλλογή 1993, σ. I-45, ιδίως σκέψεις 10 και 12). Πρβλ. επίσης τα σημεία 4 και 5 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα C. Gulmann επί της αυτής υποθέσεως.

και αν το παρασκεύασμα αυτό, θεωρούμενο από απόψεως συνθέσεως και μόνον, αποτελείται αποκλειστικώς από ουσίες διατροφής. Προς το συμπέρασμα αυτό συνάδουν απολύτως και οι επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 30.03, οι οποίες αναφέρουν μεν ότι δεν υπάγονται στην κλάση αυτή «τα παρασκευάσματα διατροφής που δεν περιέχουν παρά μόνον θρεπτικές ουσίες», προβλέπουν όμως επίσης (σημείο Α', εδάφιο 4) ότι θεωρούνται «φάρμακα» και τα θρεπτικά παρασκευάσματα τα οποία προορίζονται προς λήψη από οδό άλλη πλήν της στοματικής [12].

9. Το συμπέρασμα από τις ανωτέρω αναπτύξεις, ως προς το πεδίο εφαρμογής των κρισίμων δασμολογικών κλάσεων, μπορεί να συνοψισθεί ως εξής: Ένα παρασκεύασμα, αποτελούμενο ενόλω ή ενμέρει από ουσίες διατροφής: (1) Υπάγεται στην κλάση 21.07 του κοινού δασμολογίου, εφόσον δεν μπορεί να υπαχθεί σε άλλη κλάση του κεφαλαίου και προορίζεται να χρησιμοποιηθεί στην ανθρώπινη διατροφή, είτε αυτούσιο είτε κατόπιν επεξεργασίας είτε, τέλος, ενσωματούμενο σε άλλο παρασκεύασμα διατροφής. (2) Υπάγεται στην κλάση 30.03 αν προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για εγχύσεις, ως μέσο τεχνητής θρέψεως διά της παρεντερικής οδού, προς αντιμετώπιση συγκεκριμένων δυσλειτουργιών του οργανισμού, οι οποίες εμποδίζουν την διατροφή διά της φυσικής οδού.

10. Το παραπάνω συμπέρασμα δεν αρκεί για να απαντηθούν οι ερωτήσεις του Bundesfinanzhof. Πράγματι, η κατατεθείσα από την Thyssen διασάφηση δεν αφορούσε, υπενθυμίζω, παρασκεύασμα χρησιμοποιούμενο αυτούσιο για εγχύσεις προς τεχνητή θρέψη αλλά μείγμα αμινοξέων σε σκόνη *προοριζόμενο για την παρασκευή* διαλυμάτων για εγχύσεις. Κατά τον χρόνο της δασμολογήσεως, το επίμαχο εμπόρευμα μπορούσε, κατά τους ισχυρισμούς του Hauptzollamt ενώπιον του Bundesfinanzhof, να υποστεί άλλη επεξεργασία, σκοπούσα στη δημιουργία άλλου προϊόντος. Πώς επηρεάζει το στοιχείο αυτό τη δασμολογική κατάταξη του εμπορεύματος;

11. Το κοινό δασμολόγιο κατατάσσει καταρχήν τα αμινοξέα στα «Οργανικά Χημικά Προϊόντα» του κεφαλαίου 29 (διάκριση 29.23.Δ). Εντούτοις, από τη διάταξη παραπομπής εμμέσως συνάγεται ότι τα αμινοξέα από τα οποία αποτελείται το εισαχθέν από την Thyssen μείγμα αποτελούν ουσίες με

12 — Εν όψει της επεξηγηματικής αυτής σημειώσεως αποκλείεται οπωσδήποτε η υπαγωγή των παρασκευασμάτων, που χρησιμοποιούνται για την τεχνητή θρέψη του οργανισμού, στην κλάση 30.05 («Άλλα παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη») του κοινού δασμολογίου. Άλλωστε, σύμφωνα με τις σημειώσεις που προηγούνται του κεφαλαίου 30, στην κλάση 30.05 υπάγονται *μόνον* τα προϊόντα που απαριθμούνται στο σημείο 3, εδάφια α' έως η', των ενλόγω σημειώσεων, κατά δε τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 30.05, η αναφερθείσα απαρίθμηση είναι «αυστηρά περιοριστική».

θρεπτική αξία [13] [14]. Την άποψη αυτή υποστηρίζει και η Επιτροπή στις γραπτές παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου (βλ. σ. 10 και επ. της γαλλικής μεταφράσεως), επισημαίνουσα, μεταξύ άλλων: (1) Ότι κατά τα εκτιθέμενα στη διάταξη παραπομπής, τα αμινοξέα αποτελούν βασικό στοιχείο της συνθέσεως των πρωτεϊνών και (2) ότι, κατά τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 30.03, οι πρωτεΐνες συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων θρεπτικών στοιχείων των τροφών. Ενόψει τούτου, εάν προορισμός του μείγματος αυτού, συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, ήταν να χρησιμοποιηθεί αυτούσιο ή κατόπιν ορισμένης επεξεργασίας στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ή να ενσωματωθεί σε άλλο παρασκεύασμα διατροφής, θα έπρεπε, σύμφωνα με όσα έχουν ανωτέρω εκτεθεί, να θεωρηθεί υπαγόμενο στην κλάση 21.07 του κοινού δασμολογίου [15], χωρίς να ασκεί επιρροή το απλό ενδεχόμενο άλλων χρήσεων του προϊόντος. Στην περίπτωση αυτή, η περαιτέρω κατάταξη του μείγματος σε μία από τις διακρίσεις της κλάσεως 21.07 θα έπρεπε να χωρήσει βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται στις ανωτέρω διακρίσεις και των συγκεκριμένων εκάστοτε πραγματικών δεδομένων, η διαπίστωση των οποίων ανήκει, βεβαίως, στο εθνικό δικαιοδοτικό όργανο.

12. Εν τούτοις, ούτε το Hauptzollamt προβάλλει με τις παρατηρήσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου ούτε προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι το εισαχθέν από την Thyssen μείγμα προορίζεται πράγματι να χρησιμοποιηθεί αυτούσιο ή κατόπιν επεξερ-

13 — Με την ήδη μνημονευθείσα ανωτέρω απόφαση της 30ης Ιανουαρίου 1992, C-14/91, Sucrest (Συλλογή 1992, σ. I-441, σκέψη 10) έχει κριθεί (καθ' ερμηνεία, είναι αλήθεια, κλάσεων της συνδυασμένης ονοματολογίας η οποία εισήχθη από 1ης Ιανουαρίου 1988, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2658/87 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1987, ΕΕ L 256, της 7ης Σεπτεμβρίου 1987, σ. 1) ότι η έννοια «ουσίες με θρεπτική αξία» καλύπτει και χημικές ουσίες. Επισημαίνω ότι στις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί του κεφαλαίου 38 («Διάφορα προϊόντα των χημικών βιομηχανιών») του Εναρμονισμένου Συστήματος Περιγραφής και Κωδικοποιήσεως των Εμπορευμάτων (το οποίο απετέλεσε τη βάση της εισαχθείσης από 1ης Ιανουαρίου 1988 συνδυασμένης ονοματολογίας) αναφέρεται ρητά ότι η έννοια «ουσίες διατροφής ή άλλες ουσίες με θρεπτική αξία» καλύπτει και τα «ουσώδη αμινοξέα». Στις επεξηγηματικές αυτές σημειώσεις φαίνεται άλλωστε να αναφέρεται και το Bundesfinanzhof στην προτελευταία παράγραφο της διατάξεως παραπομπής [πρβλ. και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2061/89 της Επιτροπής, της 7ης Ιουλίου 1989, για κατάταξη εμπορευμάτων στη συνδυασμένη ονοματολογία, ΕΕ L 196, της 12ης Ιουλίου 1989, σ. 5, στο παράρτημα του οποίου χαρακτηρίζονται ως συμπληρώματα τροφής και κατατάσσονται αναλόγως σε κλάσεις της συνδυασμένης ονοματολογίας, διάφορα παρασκευάσματα υπό μορφή δισκίων, περιέχοντα μεταξύ άλλων και αμινοξέα και προοριζόμενα να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση ανεπαρκειών της διατροφής].

14 — Το Hauptzollamt αναφέρει στις παρατηρήσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου ότι το Bundesfinanzhof χρησιμοποιεί για την περιγραφή του επίμαχου μείγματος τον όρο «δόσεις» [«(...) μείγμα αμινοξέων (...) υπό μορφή σκόνης και συγκεκριμένες δόσεις (...)»], ο οποίος προσιδιάζει αποκλειστικώς και μόνον σε φάρμακα, προκαταλαμβάνοντας έτσι την απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε. Η παραπάνω παρατήρηση του Hauptzollamt δεν έχει βάση. Θα πρέπει κατ' αρχάς να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις σημειώσεις που προηγούνται του κεφαλαίου 30 του κοινού δασμολογίου (βλ. σημείο 1, εδάφια α'και β'), το ζήτημα αν ορισμένο προϊόν εμφανίζεται υπό μορφή δόσεων [ήτοι, κατά τη σχετική επεξηγηματική σημείωση του ΣΤΣ, υπό Β'(α'), αν είναι ομοιόμορφα κατανεμημένο στις ποσότητες υπό τις οποίες πρέπει να χρησιμοποιηθεί] ασκεί επιρροή για την υπαγωγή στην κλάση 30.03, μόνον προκειμένου περί *μη αναμειγμένων προϊόντων*, ενώ το επίμαχο προϊόν είναι μείγμα αμινοξέων, ήτοι προϊόν το οποίο, υπό την έννοια των ανωτέρω σημειώσεων, «έχει αναμειχθεί». Η υπό 1 Α 2 σημείωση που προηγείται του κεφαλαίου 30, κατά την οποία θεωρούνται ως «προϊόντα μη αναμειγμένα», μεταξύ άλλων και τα προϊόντα που υπάγονται στο κεφάλαιο 29 (όπου υπάγονται, κατ' αρχήν, και τα αμινοξέα) δεν μπορεί να θεωρηθεί παρά ως αναφερόμενη στα επιμέρους *αμιγή* προϊόντα του κεφαλαίου 29 και τα εξομοιούμενα προς αυτά, κατά τα οριζόμενα σχετικά στις σημειώσεις που προηγούνται του τελευταίου αυτού κεφαλαίου, όχι όμως και σε *μείγματα* των προϊόντων αυτών (βλ. τη σημείωση 1 που προηγείται του κεφαλαίου 29 καθώς και τις επ' αυτής «γενικές παρατηρήσεις» του ΣΤΣ). Ανεξαρτήτως άλλωστε των ανωτέρω, από το σύνολο της διατάξεως παραπομπής συνάγεται, νομίζω, ότι το Bundesfinanzhof, χρησιμοποιώντας τον όρο «δόσεις» δεν εννοεί ότι το υπό δασμολόγηση μείγμα εμφανίζεται ομοιόμορφα κατανεμημένο στις ποσότητες υπό τις οποίες θα χρησιμοποιηθεί περαιτέρω για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις αλλά, απλώς, ότι τα αμινοξέα τα οποία απαρτίζουν το μείγμα εμφανίζονται υπό ορισμένες συγκεκριμένες αναλογίες (βλ. και τα εκτιθέμενα σχετικώς από την Επιτροπή, σ. 14 της γαλλικής μεταφράσεως των παρατηρήσεών της).

15 — Πρβλ. και τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 21.07 (σημείο Β', εδάφιο 10) κατά τις οποίες ως παρασκευάσματα διατροφής πρέπει να θεωρηθούν και «οι υδρολύτες πρωτεϊνών, συνιστάμενοι κυρίως σε μείγμα *αμινοξέων* και χλωριούχου νατρίου, οι οποίοι προορίζονται να ενσωματωθούν, π.χ. λόγω της γεύσεως που προσδίδουν, σε παρασκευάσματα διατροφής».

γασίας στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ή ότι προορίζεται να ενσωματωθεί σε παρασκεύασμα διατροφής [16]. Αντίθετα, κατά τη διάταξη παραπομπής «πιθανότερο φαίνεται ότι τα προϊόντα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, από απόψεως συνθέσεως, αποκλειστικά για ιατρικούς σκοπούς». Προς το σημείο αυτό της διατάξεως παραπομπής συνάδει και η από 22 Μαρτίου 1991 έκθεση του «Ινστιτούτου Fresenius — Chemische und biologische Laboratorien GmbH», την οποία επικαλείται η Thyssen στις παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου, διευκρινίζοντας ότι επίκλησή της έγινε και κατά τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, στην οποία αναφέρεται και η Επιτροπή, η χρήση για την ανθρώπινη διατροφή ενός μείγματος αμινοξέων, με χαρακτηριστικά ανάλογα προς το επίμαχο είναι μεν, καταρχήν, δυνατή, είναι όμως «εξόχως απίθανη» από οικονομικής απόψεως, δοθέντος ότι «η μεγάλη μικροβιολογική και χημική καθαρότητα του μείγματος, αποκτώμενη με μεγάλο οικονομικό κόστος, καθώς και το γεγονός ότι είναι απαλλαγμένο πυρετογόνων, απαγορεύουν τη χρήση του σ' αυτόν τον τομέα».

13. Το τελευταίο αυτό δεδομένο έχει, κατά τη γνώμη μου, καίρια σημασία για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που θέτει το Bundesfinanzhof. Πράγματι, εάν: (1) Η χρησιμοποίηση στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ενός μείγματος με χαρακτηριστικά ανάλογα προς το επίμαχο αποτελεί μία θεωρητική απλώς δυνατότητα και (2) το επίμαχο μείγμα χρησιμοποιείται για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις, προς τεχνητή θρέψη διά της παρεντερικής οδού (πράγμα που καμμία πλευρά δεν φαίνεται να αμφισβητεί), δεν μένει παρά να απαντηθεί το ερώτημα αν τα δύο αυτά στοιχεία, θεωρούμενα σε συνδυασμό, μπορούν να αποτελέσουν κριτήριο για την κατάταξη του παραπάνω μείγματος στην κλάση 30.03, στην οποία, κατά τα ήδη εκτεθέντα, πρέπει να θεωρηθεί ότι υπάγονται τα παρασκευάσματα που χρησιμοποιούνται για την τεχνητή θρέψη του οργανισμού.

14. Προτείνω να δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Υπενθύμισα ήδη, σε προηγούμενο σημείο των προτάσεών μου (βλ. ανωτέρω, υπό 5), ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται εμμέσως ότι ο προορισμός του εμπορεύματος μπορεί να αποτελέσει αντικειμενικό κριτήριο για τη δασμολογική του κατάταξη όταν αποτελεί συμφυή προς το εμπόρευμα ιδιότητα. Από τα εκτιθέμενα στη μνημονευθείσα ήδη έκθεση του Ινστιτούτου Fresenius συνάγεται ότι ο αποκλεισμός, στην πράξη, της χρήσεως στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ενός μείγματος με χαρακτηριστικά ανάλογα προς το επίμαχο, οφείλεται στις συμφυείς ιδιότητές του (μεγάλη μικροβιολογική και χημική καθαρότητα, έλλειψη πυρετογόνων). Εύλογα μπορεί, νομίζω, να συμπεράνει κανείς ότι αυτές ακριβώς οι συμφυείς ιδιότητες είναι εκείνες που καθορίζουν ως αποκλειστικό, στην πράξη, προορισμό του μείγματος, τη χρήση του στην ιατρική για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις. Αυτό, άλλωστε, φαίνεται να δέχεται και το Bundesfinanzhof, θεωρώντας, κατά τα ήδη εκτεθέντα, ότι προϊόντα όπως το επίμαχο «φαίνεται πιθανότερο να μπορούν να

16 — Το γεγονός που επικαλέσθηκε το Hauptzollamt ενώπιον του Bundesfinanzhof, ότι δηλ. από απόψεως συνθέσεως το μείγμα είναι παρασκεύασμα που *μπορεί* να ληφθεί από το στόμα δεν αρκεί για την υπαγωγή του στην κλάση 21.07. Σύμφωνα με όσα έχουν ήδη εκτεθεί, προκειμένου ένα κατασκεύασμα να υπαχθεί στην κλάση αυτή δεν αρκεί να αποτελείται από θρεπτικές ουσίες αλλά πρέπει επί πλέον να προορίζεται πράγματι για τη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή. Από τη διάταξη παραπομπής προκύπτει ότι, ως προς το ζήτημα του προορισμού του επιμάχου μείγματος, το Hauptzollamt αρκέσθηκε να προβάλει, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, ότι «είναι δυνατή περαιτέρω επεξεργασία».

χρησιμοποιηθούν, *από απόψεως συνθέσεως* [17], αποκλειστικά για ιατρικούς σκοπούς.» Ο προορισμός αυτός, ως συμφυής προς τις ιδιότητες του μείγματος, μπορεί επομένως να θεωρηθεί αντικειμενικό κριτήριο υπαγωγής του στην κλάση 30.03 του κοινού δασμολογίου [18] και μάλιστα (εν όψει του ότι εμφανίζεται υπό μορφή σκόνης και δεν είναι συσκευασμένο για τη λιανική πώληση) στη διάκριση 30.03 Α ΙΙ β.

15. Συνοψίζοντας, οι υποβληθείσες από το Bundesfinanzhof ερωτήσεις πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να απαντηθούν ως εξής: Το κοινό δασμολόγιο, όπως διαμορφώθηκε με το παράρτημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 3618/86 του Συμβουλίου, πρέπει να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε προϊόντα, όπως αποστειρωμένα μείγματα αμινοξέων, μη συσκευασμένα για τη λιανική πώληση, υπό μορφή σκόνης και σε συγκεκριμένες δόσεις: (α) Να θεωρούνται υπαγόμενα στην κλάση 30.03 (διάκριση 30.03 Α ΙΙ β) εάν μοναδικός, στην πράξη, προορισμός τους, συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, είναι η παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις· (β) να θεωρούνται υπαγόμενα στην κλάση 21.07 εάν προορισμός τους, συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, είναι να χρησιμοποιηθούν αυτούσια ή κατόπιν ορισμένης επεξεργασίας στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ή να ενσωματωθούν σε παρασκεύασμα διατροφής. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, δεν ασκεί επιρροή το απλό ενδεχόμενο άλλων χρήσεων των ανωτέρω προϊόντων (π.χ. για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις), η δε περαιτέρω κατάταξή τους στις διακρίσεις της κλάσεως θα χωρήσει βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται στις διακρίσεις αυτές και των συγκεκριμένων, εκάστοτε, πραγματικών δεδομένων, η διαπίστωση των οποίων εναπόκειται στα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα.

16. Για λόγους πληρότητος αλλά και για λόγους περαιτέρω διευκρινίσεως της λύσεως στην οποία καταλήγω, πρέπει να προστεθούν τα εξής: Η Επιτροπή προβάλλει με τις παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου, έπειτα από μία ανάλυση παρόμοια εν πολλοίς προς τη δική μου, ότι το κοινό δασμολόγιο πρέπει να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε προϊόντα όπως το εισαχθέν από την Thyssen να θεωρούνται υπαγόμενα στην κλάση 30.03. Προσθέτει (βλ. γαλλική μετάφραση, σελ. 18 in fine και επ.) ότι η ίδια λύση θα μπορούσε να εύρει έρεισμα σε έναν από τους Γενικούς Κανόνες για την ερμηνεία της ονοματολογίας του κοινού δασμολογίου, οι οποίοι περιλαμβάνονται στο Πρώτο Μέρος, Τίτλος Ι, Α του παραρτήματος του εφαρμοστέου εν προκειμένω κανονισμού 3618/86 του Συμβουλίου. Η Επιτροπή επικαλείται, ειδικότερα, τον υπό 2(α) Γενικό Κανόνα, πρώτη φράση (κατά τον οποίο: «Κάθε αναφορά σ' ένα είδος μέσα σε ορισμένη κλάση του δασμολογίου καλύπτει το είδος αυτό, έστω και αν δεν είναι πλήρες ή τελειωμένο, με την προϋπόθεση ότι, στην κατάσταση που παρουσιάζεται, εμφανίζει τα κύρια χαρακτηριστικά του πλήρους ή του τελειωμένου είδους») και προβάλλει ότι εάν ληφθεί υπόψη ότι το εν προκειμένω «πλήρες ή τελειωμένο είδος» είναι το διάλυμα για εγχύσεις, που προκύπτει από την προσθήκη ύδατος στο επίμαχο μείγμα, το μείγμα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως «μη πλήρες ή τελειωμένο είδος», που παρου-

17 — Η υπογράμμιση είναι δική μου.

18 — Πρβλ. και τις επεξηγηματικές σημειώσεις του ΣΤΣ επί της κλάσεως 30.03 (σημείο Β' α'), κατά τις οποίες υπάγεται στην κλάση αυτή, μεταξύ άλλων, και το «δις απεσταγμένο ύδωρ», το οποίο περιέχεται σε φύσιγγες ορισμένης χωρητικότητος και «προορίζεται να χρησιμοποιηθεί είτε αμέσως για την αντιμετώπιση ορισμένων ασθενειών (...) είτε ως διαλυτικό *για την παρασκευή φαρμακευτικών διαλυμάτων για ενέσεις*».

σιάζει τα κύρια χαρακτηριστικά του «πλήρους ή τελειωμένου» και πρέπει, ως εκ τούτου, να υπαχθεί στην ίδια με αυτό δασμολογική κλάση.

17. Η κατασκευή αυτή δεν μπορεί, νομίζω, να γίνει δεκτή. Και αυτό για δύο λόγους: (1) Σύμφωνα με το σχόλιο ΙΙΙ του ΣΤΣ επί του Γενικού Κανόνα τον οποίον επικαλείται η Επιτροπή, ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται «κανονικά», ως εκ του περιεχομένου των αντιστοίχων κλάσεων, στα εμπορεύματα των τμημάτων Ι έως VI, ήτοι των κεφαλαίων 1 έως 38 του κοινού δασμολογίου. Και ναι μεν, όπως ορθά κατά τούτο επισημαίνει η Επιτροπή, έχει κριθεί [19] ότι ο όρος «κανονικά» επιτρέπει να μην αποκλεισθεί πλήρως ότι ο ενλόγω Γενικός Κανόνας μπορεί, κατ' εξαίρεση, να εφαρμόζεται σε δασμολογική κλάση των κεφαλαίων 1 έως 38 του κοινού δασμολογίου, δεν προκύπτει όμως κατά τη γνώμη μου από τα στοιχεία του φακέλου, ούτε άλλωστε προβάλλεται από την Επιτροπή, η συνδρομή πραγματικών περιστατικών που θα στοιχειοθετούσαν την εξαιρετική εκείνη περίπτωση η οποία θα επέτρεπε εφαρμογή του υπό 2(α) Κανόνα στις κρίσιμες εν προκειμένω κλάσεις του κοινού δασμολογίου. (2) Ανεξαρτήτως τούτου, δεν βλέπω πώς θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι ένα προϊόν που εμφανίζεται *υπό μορφή σκόνης για την παρασκευή διαλύματος για εγχύσεις*, μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει τα κύρια χαρακτηριστικά του *διαλύματος* για εγχύσεις, εφόσον στερείται, οπωσδήποτε, του βασικότερου ίσως χαρακτηριστικού του διαλύματος αυτού, της δυνατότητός του δηλαδή να χρησιμοποιηθεί αυτούσιο για έγχυση. Κατά την αντίληψή μου, το προϊόν στο οποίο αφορούν τα ερωτήματα του Bundesfinanzhof μπορεί να υπαχθεί, ως «φάρμακο», στην κλάση 30.03 του κοινού δασμολογίου, όχι επειδή αποτελεί «μη τελειωμένο προϊόν» που παρουσιάζει τα κύρια χαρακτηριστικά ενός «τελειωμένου προϊόντος» (του διαλύματος για εγχύσεις) αλλά επειδή, στο μέτρο που η χρησιμοποίησή του για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις είναι προορισμός συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, αποτελεί, αυτό καθεαυτό, παρασκεύασμα χρησιμοποιούμενο στην ιατρική για την τεχνητή θρέψη.

IV. Πρόταση

Προτείνω, κατά τα ήδη εκτεθέντα, να απαντήσει το Δικαστήριο στα τεθέντα προδικαστικά ερωτήματα ως εξής:

«Το κοινό δασμολόγιο, όπως διαμορφώθηκε με το παράρτημα του κανονισμού (ΕΟΚ) 3618/86 του Συμβουλίου, πρέπει να ερμηνευθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε

19 — Βλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 1992, C-318/90, Boehringer Mannheim (Συλλογή 1992, σ. I-3495, σκέψεις 17 και 18). Πρβλ. και την απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 1982, 295/81, IFF (Συλλογή 1982, σ. 3239).

προϊόντα, όπως αποστειρωμένα μείγματα αμινοξέων, μη συσκευασμένα για τη λιανική πώληση, υπό μορφή σκόνης και σε συγκεκριμένες δόσεις: (α) Να θεωρούνται υπαγόμενα στην κλάση 30.03 (διάκριση 30.03 Α ΙΙ β) εάν μοναδικός στην πράξη προορισμός τους, συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, είναι η παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις· (β) να θεωρούνται υπαγόμενα στην κλάση 21.07 εάν προορισμός τους, συμφυής προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, είναι να χρησιμοποιηθούν αυτούσια ή κατόπιν ορισμένης επεξεργασίας στη φυσιολογική ανθρώπινη διατροφή ή να ενσωματωθούν σε παρασκεύασμα διατροφής. Στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν ασκεί επιρροή το απλό ενδεχόμενο άλλων χρήσεων των ανωτέρω προϊόντων (π.χ. για την παρασκευή διαλυμάτων για εγχύσεις), η δε περαιτέρω κατάταξή τους στις διακρίσεις της κλάσεως θα χωρήσει βάσει των κριτηρίων που χρησιμοποιούνται στις διακρίσεις αυτές και των συγκεκριμένων, εκάστοτε, πραγματικών δεδομένων, η διαπίστωση των οποίων εναπόκειται στα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα.»